

ÎN JURUL
ALEGEREI

DIN BOROȘINEU.

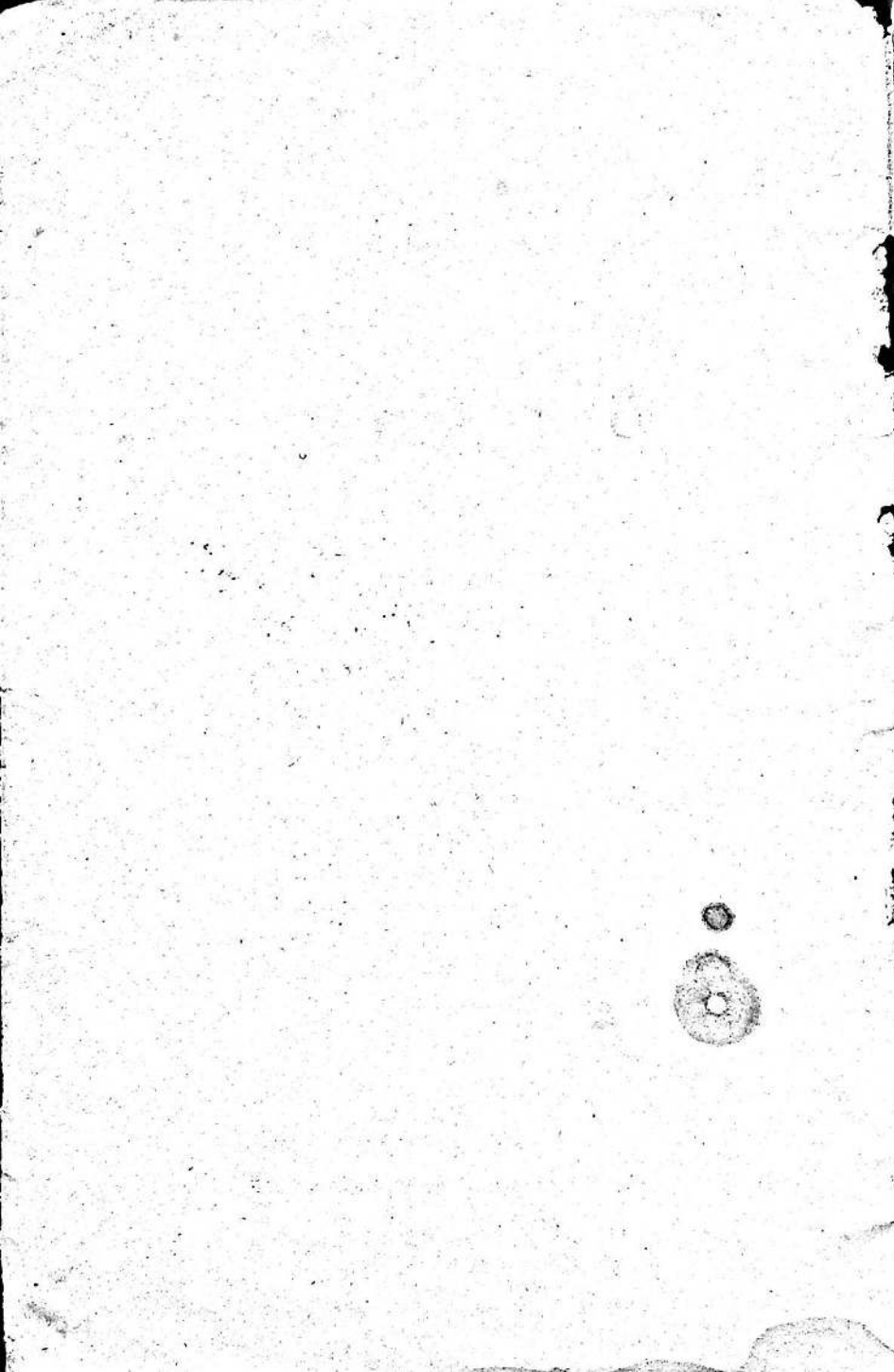
ANULAT

ARAD, 1910.

OGRAFIA DIECEZANĂ GR.-OR. ROM.

571014

În jurul alegerii
din
Boroșineu.

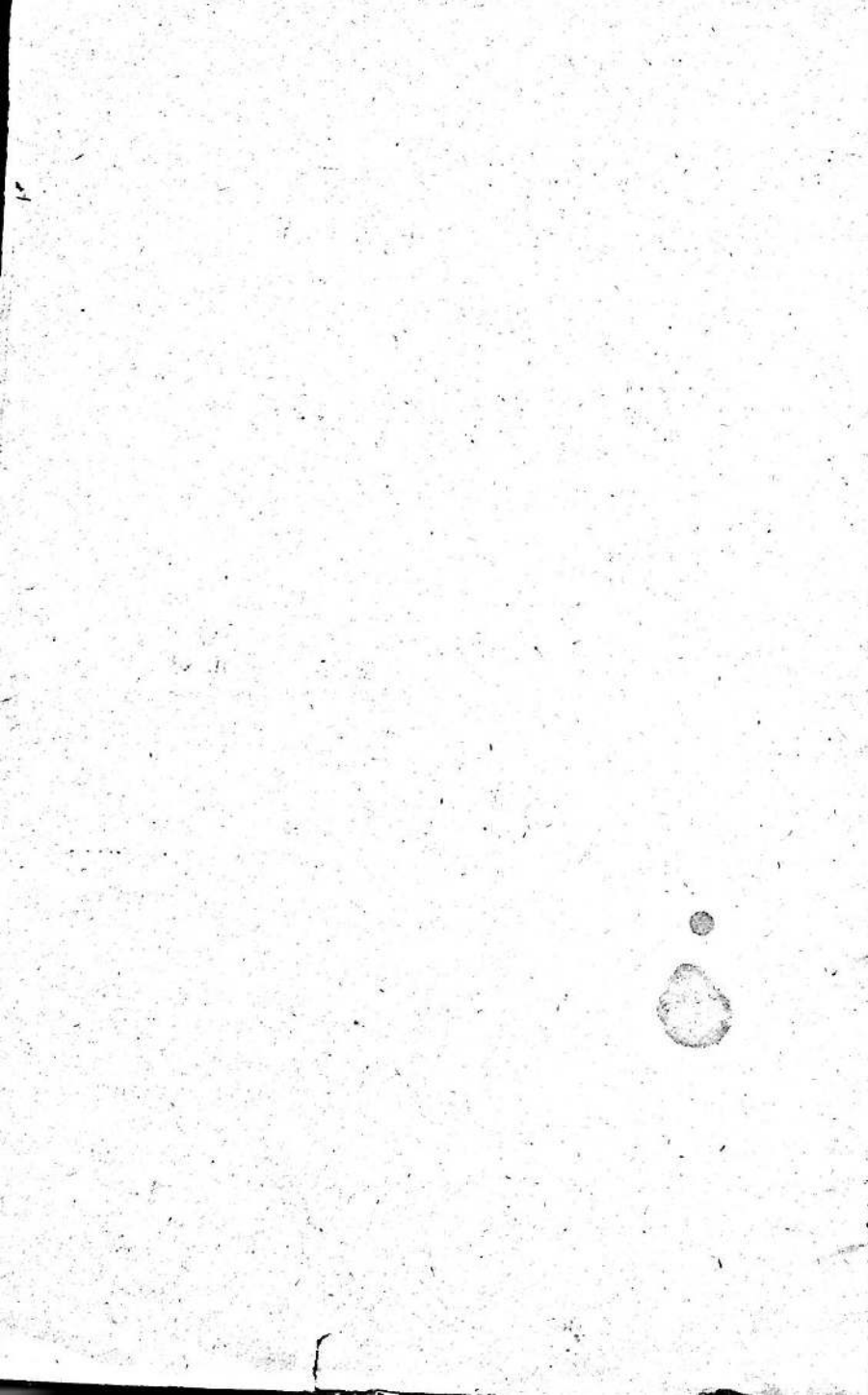
Seierean Gheorghe.
PINCOTIA

12.07.1981

[Handwritten signature]

ARAD, 1910.
Tiparul tipografiei diecezane ort. române.

În jurul alegerii din Boroșineu.

Căderea dela Boroșineu a candidatului național Dr. Vasile Lucaciu a stârnit între Români de pretutindeni cea mai adâncă măhnire.

Îndeosebi măhnit a rămas însă pe urmă acestui adevărat dezastru, bunul și deșteptul nostru popor din acest ținut.

Și cu drept cuvânt.

Poporul din cercul electoral al Ineului primise pe părintele Dr. Lucaciu de candidat al său cu o în-suflețire fără seamăn și entuziasmul nemărginit al poporului ridicase turneul de patru zile al părintelui Lucaci la nivelul unei adevărate căi de triumf.

Cinstit și străin de ori-ce farizeism, cum este acest popor, — el simția rușinea, ce se revarsă asupra lui în urma înfrângerii suferite și totodată deștept și ambițios, cum e, resimția îndoita crâncena lovitură, ce ni s'a aplicat prin lăsarea Domnului Dr. Vasilie Lucaciu fără mandat la casa țării.

Poporul știa bine și asta eră fala lui, că dl. Dr. Vasile Lucaciu chiar d'acea a fost designat — afară de vechiul său cerc — și la Ineu de candidat, pentru că frunțașii neamului doriau necondiționat sigura alegere a Dlui Dr. Lucaciu de deputat, în ciuda guvernului, care î-l proscribasă.

Și cercul Ineului, îndeosebi poporul român din acest cerc, eră și vrednic d-ași putea răspunde așteptărilor legate de tăria și bravura lui.

Pentru că, în ce privește poporul și frunțașii de prin singurețicele comune, cercul Ineului este întradevăr unul dintre cele mai sigure redute ale partidului nostru național.

Comune românești în cari să arză focul vecinic al conștiinței naționale în sufletul fiecărui sătean cinstit, cu o flacără atât de curată, cum sunt satele Bocsig, Răpsig, Șicula, Moroda, Bărsa, Șebiș, Prezești, Donceni, Ignești, Buhani, Dezna, Cuiedul, Hodișul și alte multe, — abia se vor mai afla într'un număr atât de covârșitor în mai mult de vre-o 2—3 cercuri românești dintre toate cele din părțile ungurene.

Și ce ridică poporul nostru din cercul Ineului la loc d'intâi, este firea lui rezolută și caracterul său neînfricabil. În acest cerc notarii și fibiraele nu prea cutează a duce la extrem volniciile electorale pentru că bocsiganul, spre pildă, îndată află cusurul fiecărui volnicos.

Presia oficioasă pe răpsigan nu numai că nu-l înfrică, ci dinpotrivă î-l îndârzește.

Bani pot să îmbie prezeșteanului, doncineanului cu găleți pline și nu se va da un singur om din sat vândut vrășmașului.

Din pățaniile dela alegerile din 1902 și 1906 binecunoscute fiind chiar și protivnicilor noștri aceste calități nobile ale poporului român din acest cerc, ei acum când eră vorbă de un adevărat idol al poporului — nici că au prea cutezat să recurgă la terorizări și volnicii mai pronunțate, pentru că bine o știau, că prin astea numai vor întărită spiritele, dar scopul nu-l vor ajunge.

Data fiind astfel constatarea, că doar nicăiri n'a întimpinat partidul național din partea contrarilor și

a slujbașilor, din incidentul alegerilor de ăstan, o ținută mai domoală — să nu zic mai necutezătoare — în ale volniciilor și terorizmului — ca acum la Ineu; și dat fiind și faptul, că pe lângă toată însuflețirea nemărginită, cu care au primit cele mai multe cercuri românești pe candidații lor naționali, abia va fi cerc, în care poporul nostru să se fie grupat în jurul candidatului său cu mai multă încredere, mai caldă iubire, mai potențată înșuflețire, mai nobilă mândrie și mai esaltat entusiasm, decât cum a îmbrățoșat poporul din cercul Inelui pe candidatul național în persoana dlui Dr. Vasile Lucaciu; a trebuit dar, că sufletul românesc a fiecărui țaran român să se cutremure, când cu toate acestea Dr. Vasiliu Lucaciu — cade și în Ineu.

Decând cu activitatea, am întimpinat noi Români nu odată, iar la alegerile din acest an îndurarăm în-deosebi multe și dureroase surprinderi. Toate erau însă esplicabile mai cu gradul încă nemulțămitor al desvoltării conștiinței naționale la poporul din respectivul cer, mai cu volnicia și abuzuri de extrem.

În cercul Inelui însă, și în special de astădată, atari esplicări nu cadrau și nu linișteau pe nime.

Și nu, mai ales și d'aceea, pentrucă înainte de alegere și în ziua alegerii s'a strecurat în cunoștința obștei românești din cerc dovezi despre atari fapte și întâmplări, cari aruncau o lumină cu totul stranie asupra unor frunțași din Ineu și asupra sateliților lor.

Să știa adecă, cum vre-o câțiva forțaseră mai înainte candidarea dlui S. Bocu, deși bine știau, că prin asta ridică la maximale șanzele învingerei contrariului.

Să știa că acei vre-o câți-va „frunțași“ după renunțarea dlui Bocu dela candidatură, timp de 3 săp-

tămâni să făceau a nu ști nimic de aceasta renunțare și măcar că unul altul dintre dânsii împlinea în persoana sa posturi responsabile din comitetul cercual al partidului național, stătea cu mâinile în sân, pe vreme când contrariul luptă febril, cutreerând dearândul întreg cercul electoral.

Să știă, că chiar și împotriva candidaturii dlui Dr. V. Lucaciu, dorită și primită de întreg poporul românesc din cerc cu nespusă însuflețire, acești vre-o câțiva preinși fruntași frondaseră, dând pe față, că lor nu le convine.

Când apoi sa aflat și despre convenirile dese ale președintelui comitetului electoral ale Dlui protopop Ioan Georgia (din Boroșineu cu dl Baron Solymossy candidatul guvernamental, despre întâlnirile lor în odăi separate ale casinei din Ineu, în locuința protopopului, dar mai ales despre faptul, ca dl protopop Georgia a făcut chiar în zilele înainte de alegere un turneu nu numai pe la preoții din tractul său, ci chiar și pe la preoții din cerc aparținător altui tract, și că dânsul nu luptă pentru dl Dr. V. Lucaciu, ci chiar dinpotrivă povățuie pe fiecare preot cu scoaterea în relief a înprejurii, că dl Dr. V. Lucaciu e popă unit — a se apține deei dela lupta electorală pornită pentru alegerea dlui Dr. Vasile Lucaciu: trebuiă ca peste toate sufletele adevărat românești din acest cerc să se așeze simțul unei apăsătoare nedumeriri.

Nu-i mirare astfel, dacă în urma dezastrului din 1-a Iunie bunul popor din cercul Ineului și conducătorii săi cei bravi au început a scrută cauzele căderii.

Și date fiind indiciile, opiniunea generală, judecata obștească s'a și format imediat după zăpăceala ce cuprinsese pe toți în primele momente ale căderii.

Azi nu să mai discută în cercul Ineului că cine-s vinovații în căderea dlui Dr. V. Lucaciu din Boroșineu. Toată lumea e de o părere. Înțeleg pe cei curați. — Și nu s-ar mai purtă discuții pe această temă nici afară de hotarele acestui cerc electoral, dacă susatinșii frauderi n-'ar unelti și mai departe în fel și chip întru mistificarea adevărului. Nu le convine însă acestor domnișori a stă sub osânda generală a naționaliștilor buni și nici capital moral, care să-i împingă spre pași sinceri de espiare a greșelilor lor nu poșed. Deacea și încearcă ca prin insultarea și ponegrirea altora să se spele pe sine. Spre pildă. Protopopul Ioan Georgia cutează a afirmă într'o societate de 6—7 persoane vina căderii dela Boroșineu nu pe un mai mic altul, decât chiar pe fostul deputat al acestui cerc, pe dl Dr. Ioan Suciu, afirmând — **ce nime altul nu a auzit** — că „s'-ar zice“ cumcă dl Dr. Ioan Suciu s'-a lăsat cumpărat de baronul Solymossy și deacea sa dus la Ceica de candidat. Chestia a ajuns înaintea judecătoriei, unde la forul prim acuzatul protopop s'a ales judecat pentru calumnie la 300 coroane pedeapsă eventual 15 zile închisoare, afacerea de prezent e sub apel la Tribunalul din Arad.

Un specimen deosebit al acestor domnișori „valoroși naționaliști“ este preotul capelan din Cermei cunoscutul „popa Döme.“

Din câteva clase medii inferioare cu multă cultură mis-a ales mai puțin cu cultură sufletească. L'a ajutat însă norocul prin **legătura familiară de mâna stângă**, mai **agentura de bancă** la bunăstare și la viață în belșug. Și omul nost fiind dela fire fudul, sumeț, îngânfat, ș-a pus la închipuire că vezi Doamne cine'i el! . . . Cum să sufere un Popovici Döme ca

cineva să cuteze a-l învinul pentru ținuta sa dubioasă! Toc cu inzulta „porc de câne“ la adresa țăranului cinstit din Răpsig, care cutezase a-l apostrofă după merit în „Tribuna.“ Dar nici cu atât nu s'a mulțămît, ci totodată deschide întreg arsenalul de invective și scornitură al celor cu musca pe căciulă și împroașcă în toate părțile și mai ales în subscrisul cu vădită intenție d-a'l teroriză.

Se face apoi într'o a doua întâmpinare a sa, publicată ca adaus la numărul 36 al Libertății, care întâmpinare am provocat-o subsemnatul prin o îndrumare a lui la ordine, — și mai grozav. Inzultă, acuză, bagatelizează, face pe avocatul — chemat ori nechemat — al protopopului Ioan Georgia, împarte atestate de dibăcie celor 3 avocați români din Ineu, și apoi îmi pune mie o siamă de întrebări, ca unuia, care n'aș avea nici un titlu de a-l judecă.

Nu sunt prietenul polemiilor publice și în special, al celor degenerate la murdării ordinare, nu. Și nici poftă d'a mă pune cu Döme Popovici la nobila emulare în ale stilului nepoleit nu pot avea.

Dacă cu toate acestea reflectez la cele scrise de sus numitul capelan pe conta mea, o fac aceasta din conzideranță față de onoratul public cetitor și o fac în deosebi în interesul purificării definitive a aerului infectat din cercul electoral al Inelui.

Prima întrebare, care mi-o pune vestitul popă capelan din Cermeiu este :

Pentru-ce Dta ca mare naționalist n-ai urmărit (ce va fi aceasta?) candidatul național în cerc? Na-intea venirii dlui Lucaciu două luni ai avut timp să-l urmărești (adecă nu-i eroare de tipar). Vezi eu în

toate comunele l-am urmărit (asa da!) pe dl Dr. V. Lucaciu deci cari suntem mai păcătoși?

Ca explicare a acestei întrebări permit că capelanul de Cermei țintește la dl Dr. George Popa care eră candidatul național al Iosășelului, cărui cerc aparține și comuna Buteni sediul locuinței mele. Observ însă, că Buteniul zace chiar la periferia de cătră apus al cercului Iosășel în nemijlocită apropiere de mijlocul cercului Ineul, care să întinde ca un corn pe Valea-Crișului-alb și chiar dela Buteni dă în sus spre valea frumoasă a Deznei.

Și acum las să urmeze răspunsul.

N'am votat pe d-l Dr. George Popa, candidatul Iosășelului mai nainte de toate din cauza, că eram în ziua alegerii în Boroșineu, luptând pentru d-l Dr. V. Lucaciu; de unde cu toți alegătorii din Valea-Deznei noaptea la 11 oare am ajuns la gara din Șebiș, iar acasă aproape la miezul nopții.

Va zice cineva: bine, dar de ce nu te-ai dus pe ziua alegerii la Iosășel?

Nu m'am dus, pentru că eram angajat a lucra în cercul Ineului, preluând dela d-nul Dr. Stefan C. Pop plenipotențiatul comitetului central al partidului, dela d-nul candidat Dr. V. Lucaciu și dela fostul deputat Dr. Ioan Suci, însărcinarea și răspunderea pentru conducerea luptei electorale în părțile de pe Valea Deznei și din jurul Butenilor ale cercului Ineu. Cum să putea, ca eu chiar în dimineața zilei decizive să lipsesc dintre alegătorii, pe cari eu aveam să-i adun și să-i conduc la locul alegerii.

Dar să scrutăm și mai profund chestia și cu atât mai vârtos, pentru că capelanul din Cermei, care

toate acestea nu le putea tăgădui, mai mult că le-a retăcut — adauge :

„Noi avem în Boroşineu trei avocați români și în ori care e mai multă dibăcie ca-'n D-ta, deci nici o lipsă de D-ta n'am avut“.

Reiese din aceasta observare, că eu numai de capul meu m'am făcut de lucru la alegeri prin cercul Ineului — vezi Doamne — ca să scap de datorința mea de-a merge la Iosășel ca să votez pentru d-nul Dr. George Popa. Numai cât nu-i așa. Aceasta e o încercare din partea d-lui capelan din Cermei de-a mistifica starea lucrurilor.

Și adecă : Numai de 2 dibaci colegi ai mei din Ineu poate fi vorba. Al treilea, d-l avocat George Feier e om de etate, trăiește retras și căruia tributul de onoare mai puțin prin aceia trebuie să-i aducem, că-l lăsăm afară din discuție. Ceialți doi „dibaci“ sunt d-nii Dr. Teodor Burdan și Dr. Sever Barbură.

Fără a-i invidia pe numiții mei d-ni colegi pentru atestatul de „dibăcie“, de care i-a aflat vrednici capelanul din Cermei, constat, că nici aceștia doi domni, nici altul dintre „fruntașii“ din Ineu sub toată durată campaniei electorale, pe Valea-Deznei ori în comunele din jurul Butenilor în interesul reușitei părintelui Dr. V. Lucaciu n'a escurs de fel, și că astfel nu numai că eră mare lipsă de mine, ci dimpotrivă eră lăsat întreg ținutul acesta influinței corteșilor străini și pradă singurului „fruntaș dibaci“ protopopului Georgia venit din Ineu și prin aceste părți ale cercului, care desmântă pe preoți dela lupta sinceră pentru reușirea d-lui Dr. V. Lucaciu.

Hinc illae lacrimae.... ale vestitului capelan din Cermei. In acest înțeles, are drept Cermeianul că n-a-

— eu „frunțașii dibaci“ din Ineu nici o lipsă de amescul meu !

Numai cât eu am cutezat a fi atât de „slab avocat și nechiemat“ ca să mă fac a nu-i pricepe că a care moară se dorește apa : — drept ce din încrederea d-lui Dr. St. Pop, Dr. V. Lucaciu, Dr. I. Suci, cari doar' vor fi avut și ei oareșari păreri despre valoarea mea și cea a lor de luptător al partidului nostru, zău eu n'am așteptat să văd mișcă-se oare „dibacii din Ineu“ d'-acasă ori ba, ci am lucrat din răspuțeri pentru izbândirea d-lui Dr. V. Lucaciu.

Ș-apoi să fiu complet — încă una. Chiar și de nu eram angajat a lupta în cercul Ineului, chiar și de n-ar fi o diferență mare între interesul obștesc ce pretindea, ca Românii să aibă în dieta țării de apărător al lor pe un Dr. Vasile Lucaciu și între acel interes care impunea reușirea d-lui Dr. George Popa de deputat : — chiar și dacă prin legătura strânsă, de care mă bucur a o avea cu poporul și cu inteligența română din jurul Butenilor și de pe Valea-Deznei aparținătoare cercului Ineului, — nu eram imperative chemat și dator, în totala lipsă de alt conducător, a lua asupra mea îngrijirea de aceste ținuturi pe timpul alegerii — eu recunosc și iată o spun franc pe d-l Dr. George Popa nu-l „urmăream“ prin cerc!

M-aș fi bucurat, dacă eram absolvat a motivă în public această. Dar dacă chiar unul dintre pretinii D-tale cei mai intimi și de D-ta privit cel mai prețuit și mai valoros mă silește a descoperi cauza, iată o spun. Eu am avut motive personale de-a mă conzidera absolvat prin însuși d-l Popa dela aceia, ca să-i fac suita D-sale prin cerc ! In caz de lipsă o să le și documentez. Inșă nu la aceste mă provoc, ci la o îm-

prejurare și mai nostimă la faptul, că d-l Dr. George Popa s'a dovedit de o specie proprie de naționalist, pentru care eu nu mă știu însufleși și adevărat : din grația guvernului cam vrea să ajungă în post bun. Cel puțin atât dovedește faptul, că d-l Dr. George Popa a recurs la postul vacant de notar public la Abrud. Dacă comitetului național, în care e membru, îi convine așa ceva, treaba comitetului. Eu pentru mine primesc asupra-mi după acestea toată răspunderea morală, pentru că nu am „urmărit“ pe d-l Dr. George Popa prin cerc, ci am luptat pentru un Dr. Vasile Lucaciu. Cine dintre cei buni și puritanii naționaliști mă va afla vinovat pentru aceasta, arunce piatră asupra mea ; se înțelege însă, de atare nu primesc pe d-nul Popovici, prețuitul și idolizatul pretin a D-sale, precum nici pe d-l protopop Georgia, adânc convinsul ortodox.

Și cu aceasta am răspuns și la a doua întrebare a capelanului din Cermei.

Urmează să răspund la a treia întrebare : „Pentru ce la conferința națională din Sibiiu — unde purtarea solidară și bărbătească a arădanilor i-a pus pe toți în respect, — m-am izolat de aceștia și n-am luat parte la conferințele lor intime“.

Asta-i asta!

Aș putea răspunde în câteva cuvinte că m'am izolat, și mă voiu izola în totdeauna unde se țin conventicole à-part, pentru interese de tot mici și personale. Sunt fâlos că am stat izolat de multele încurcături provocate, cari au disgustat pe foarte mulți din Sibiiu, și chiar frunțașii aleși cei mai buni ai neamului, numai întru încunjurarea scandalului public le-au lăsat să treacă : — îndată după conferință însă au

avut de urmare renunțarea d-lor Dr. Alexandru Vaida și Dr. Vlad dela candidaturi, ce numai prin renunțarea dlui Bocu, dela candidatura din Boroșineu s'a putut aplană. Deci solidaritatea plăcută înaintea d-lui capelan, prin pășirea energetică a lor 3 frunțași iubiți și stimați de obștea românească, — din conziderații mai înalte a partidului s'a frânt! — Și eu bine văzând acestea înainte, am aflat foarte de prisos, să conlucru la o atare solidaritate, care ulterior a devenit desaprobată.

Că m'aș fi vârât în comisia de 40 e o minciună! — Ca trimisul cercului Iosășel am avut tot dreptul să mă prezentez la toate desbaterile conferenței, fără vot conzultativ chiar și la ședința comisiunei.

Ba aș fi rămas la Sibiiu spre a căpătâ cercul Ceica, iar e o minciună sfruntată. Comitetul național mi-a oferit cercul și eu am declarat, că primesc candidatura, dar îmi susțin dreptul a conferă cu pretenii mei — și numai atunci mă voiu pronunța definitiv. Așa dar nu mi-am revocat nici o vorbă dată, când am avizat comitetul — după conzultare cu pretenii și după judecarea împrejurărilor date — că nu primesc candidatura.

Tot astfel un neadevăr sfruntat este afirmarea capelanului dela Cermei, că eu aș fi umblat după candidatura din Boroșineu și numai ținuta bărbătească (!) a d-lui Dr. Burdan m'ar fi făcut să renunț.

Chiar dinpotrivă: am refuzat de repetițe ori ofertul d'a candidă eu, venit atât din partea frunțașilor locali în cerc, cât și din partea delegațiunii comitetului.

După 3—4 săptămâni trecute dela renunțarea dlui S. Bocu, primesc dela dl Dr. Șt. C. Pop o hârtie,

prin care mă avizează, că delegația comitetului național m'a designat pe mine de candidat pentru cercul Ineu.

Dacă-mi trebuia candidatură, aveam tot dreptul așadar, ca să și pășesc de candidat al cercului.

Eu însă ce-am făcut? Mi-am dat bine de seamă, că multe ambiții ar fi jignite și mulți vor afla pretexte de-a nu mă ajuta, ba vor lucra chiar împotriva mea. De-aceia în conștelegere cu fostul deputat al cercului dl Dr. Ioan Suciș și cu alți frunțași m'am decis a refuza candidatura și fiindcă abia mai erau 3—4 săptămâni până la alegeri am aflat de binea propune comitetului și poporului candidarea d-lui Dr. Vasilie Lucaciș și pentru cercul Ineului.

Singurul, carele s'a împotrivit pe față propunerii mele de candidare a d-lui Lucaciș a fost dl Dr. Teodor Burdan. Nu știu, doar această ținută a d-sale o numește capelanul bărbătească, pentrucă eu de o alta ținută a d-lui Burdan și în special de vremea, prin care să fi împedecat candidarea mea la Ineu, nici o cunoștință nu am.

Jururi cu străinii încerci a-mi pune în socoteală. Eu nu dau și n'am dat jururi. La soția mea convin dame onorabile din loc câte-odată, pentrucă și ea susține legături sociale. Și nu-i mirare, suntem doar oameni culți și n'are să-i fie nimărui rușine a ne cercetă casa și a ședeà la o masă cu noi.

Poftim dă și d-ta în casa d-tale jururi d-le capelan!

Va să zică toate pricinile, în puterea căroro voiă capelanul dela Cermei să-mi contesteze dreptul de-a fi judecător asupra ținutei d-sale politice sunt simple invecive și scornituri ieșite din creerii d-sale

și a soților d-sale, „principii“, din apropiere și mai puțină depărtare.

Ce merite naționale am?

Cinstea d-le capelan, cinstea mea națională! Conștiința că nu m'am vândut nici când, și jurământul că nici când nu mă voi vinde contrarilor politici!

Aduți aminte părinte Döme, de rugăciunea, care o ceri d-ta ca preot, ca să o rostească credinciosul, pe care-l împărtășești cu sfânta cuminecătură.

„... că nu voi spune vrăjmașilor tăi taina ta, nici sărutare îți voi da ca Iuda...“. Vezi asta o pot eu rosti în fiecare moment și în cele politice. Haid rostește-o și d-ta și prietenii d-tale și apoi luați sfânta cuminecătură!

Peste tot nu primesc lecții de modestie dela d-ta, nu te închipui în drept a judecă, că fost-am eu, sunt oare și voi fi adevărat naționalist, nu te cuteză d-ta cu câteva clase de gimnaziu inferior, care când ești trimis la carantină, vorbești de ceva oraș „Carentina“ din Asia-mică ori din Mesopotania și „urmărești“ (!) pe candidații, — a clasifică scrisesele mele, că oare au rost ori ba. Cu atât mai puțin ești chemat și îndreptățit a judecă valoarea mea ca avocat, pentrucă din rodul muncii mele cinstite, trăesc onest susținându-mi familia și casa. — Că d-ta, care întreaga-ți viață ai fost un student slab de unde îți iai cutezanța a judecă că eu ce avocat sunt, slab ori „dibaci“ și a afirmă, că eu n'aș fi capabil să scriu, — nu e enigmă înaintea aceloră cari te cunosc mai deaproape. Măcar

că întru a convinge tot publicul cetitor din cercul electoral al Ineului că cine ești și ce valorezi în cele politice nu-i lipsă de peană deosăbit de dexteră.

Lumea cinstită, poporul bun și nevinovat din cercul Ineului pe lângă toată fudulia de care ești cuprins în puterea pungei d-tale, pline de mii, știe cine ai fost în trecut cu amănuntele vieții d-tale și te știe cine ești, ce prețuești azi. Știe, că un politician fregolist, om cu doi bani în trei pungi ești și vei fi d-le capelan!

Știe foarte bine, că d-ta care veniai pe la „gugulenii noștrii din părțile Valea Deznei“ — precum însuși D-ta îi numești — și tremurând aduceai prin glasul fals, salutul Luncanilor, a poporului peste care te țineai de un conducător valoros nu uită, știe foarte bine, că din comunele puternice a Luncei: Apateu, Berechiu, Somoscheșiu și Cermeiu, cari împreună dau 430 de voturi, cu candidatul guvernamental dl Baron Solymossy au votat 290 de alegători, iar cu candidatul național Dr. V. Lucaciu 27, zis: douăzeci și șapte de alegători. Însași comuna fruntașă Cermeiu cu poporul bun și înțelept păstorită sufletește de d-ta d-le capelan, valorosule! ai trudit a o convinge atât de bine și însuflețit pentru programul partidului, că 5 țărani, cari te asigur din convingerea lor curată, fără indemnul d-tale cu învățătorul și d-ta 7 inși a-ți alergat sub steagul național votând cu Dr. Lucaciu, iar 42 de țărani români în frunte cu dl proprietar Mărian Chera — tata, socrul d-tale, — din însuflețire au votat cu dl Br. Solymossy. Pe poporul brav, curajos și înflăcărat din cercul Ineului, ai cutezanța a dorî să-l convingi că ai lucrat în interesul lui Lucaciu; pe poporul din Lunca ai obraz al numi „venal“ și dornic

după bani, nu te ascunzi sub pământ când cutezi a-l ponegri pe acel popor, care în 1905 și 1906 după alegeri a fost pedepsit cu sute de cor. amende. Iar bravului apateian nu îți aduci aminte ce i-s'a întâmplat?

Din comuna puternică Bereteiu, un singur vot n'ai adus pentru Lucaciu, valorosule capelan, ci 94 de alegători până la unul au votat cu dl baron Solymossy. Pentruce? Pentrucă te-ai trudit a-l convinge, i-ai vorbit la inimă despre credința curată cătră steagul partidului. Sărmanule!

Îți vom crede precum zici:

... l-ai „urmărit“ pe candidatul Dr. V. Lucaciu, ce altcum s'a și văzut în ziua alegerii că ce muncă valoroasă ai dezvoltat în Luncă. Și după toate aceste îți mai trebuie document despre valoarea d-tale națională?! Îndestulește-te, pentrucă obștea cinstită e prea îndestulită!

Ca de sfârșit.

Mai cutează d-l capelan a face iluzii și la ceva lucruri, cari le-ar ști dl protopop Georgia, dinstinsul său prieten, despre mine.

Poftim d-le protopop a ieși pe față cu ele. Iar dacă nu le areți primiți sentința, că astfel de aluzii sunt perversități, la cari numai oamenii cu inimă neagră și certați cu adevărul rccurg. Dealtcum protopopul Georghia, așa să vede, că s'a dimis a întră cu mine în corespondență. Și fiindcă aceasta corespondență în toate nuanțele ei este de interes public, special în a purifică situația din cercul Ineului, mă aflū îndemnat să dau aceasta corespondență — chiar și cu o puțină argumentare — dintre mine și dl protopop mai la vale, în întregul său, publicității.

După aceste din parte-mi am încheiat; la alte produse intelectuale a d-tale d-le capelan nu am să mai reflectez.

Și acum când căile ni-se despart pe veci, înseamnăți următoarele:

Ți-ai dat silința d-le capelan să mă ponegrești în fața publicului mare românesc, în nădejdea, că doar prin acestea te vei spăla și te vei desvinovăți pe d-ta și pe soții d-tale, cari au frondat la alegerea din Boroșineu, provocând prin aceasta căderea d-lui Dr. V. Lucaciu.

A luptă sincer nu-ți place, a grăi adevăr nu ști, a te împacă cu soartea nu-ți convine, ce capital moral ți-a mai rămas din gimnaziul inferior?...

Nu desperă d-le capelan, se vede că cu copita totuși mai ști da!

Buteni 25 septembrie n. 1910.

Dr. Aurel Grozda,
avocat.

Epistole instructive.

I.

Tekintetes

Dr. Grozda Aurél
ügyvéd urnak

Buttyin
(Aradmegyeye)

ajánlott

Stimate prietene (?) Grozda!

Nainte de toate îmi cer scuzele, că în urma declarațiunei tale din „Libertatea“, — totuși am folosit în agrăirea acestei scrisori, cuvântul „prieten“, — dar tocmai știind, că acea corelațiune dintre noi a fost neadevărată, — am și pus după acel cuvânt, semnul întrebării!!!...

Nu te-ași fi incomodat cu această scrisoare, — dar mă constrâng împrejurările și anume așa să vede, că și pentru mine trebuie să sosească timpul, ca să *'mi cârlesc omenia, prin judecăți dela forurile civile.*

Am înțeles și-am auzit adecă, că 'n legătura mult prețuitei noastre încercări de reușită la alegerea de deputat, care încercare s'a sfârșit cu un fiasco, — Tu, *în Arad, la „Vas“, ori în alt local public,* te-ai exprimat despre mine, *în mod defăimător.* — Eu când am auzit despre aceasta, — aprețind durerea inimei tale *de adevărat naționalist,* și știind că și de altfel va fi timpul, când te vei convinge despre

contrarul afirmărilor tale vătămătoare, — n'am stîrîcit, nici n'am căutat martori, spre a te trage la judecată, ci viu prin aceasta a te rugă, — cunoscându-te de om cu simțămînt cavaleresc, care cecece a spus odată, o susține între orice împrejurări și ori cari ar fi urmările neprecauțiunii sale, — zic pe baza aceasta vin a te rugă, că cele exprimate atunci contra mea și toate afirmațiunile vătămătoare pentru mine, — *să binevoești a le repetă prin o scrisoare*, ori să numești pe aceia Domni, cari atunci au fost de față.

În așteptarea grabnicului răspuns, rămân

În Boroșineu, la 2 septembrie 1910.

Ioan Georgia,

protoprezbiter gr.-or. român.

II.

Domniei Sale

Domnului Ioan Georgia,

protopop gr. or. român

în Boroșineu.

În răspuns la epistola ta adresată mie ddo 2 septembrie n. a. c. grăbesc a-ți aduce la cunoștință, că absolut nu sunt în stare a-ți pune la dispoziție în scris afirmativele exprimări defaimătoare, cari le-aș fi făcut în Arad la „vas“ ori în alt loc public despre tine. Nu de aceia, pentrucă eu nu știu să fi atins cândva onoarea ta personală, ori în Arad la „vas“ ori alt undeva.

Am criticat aspru și critic și azi ținuta ta în cele politice, și dela eserciarea acestui drept firesc al meu nu mă va spăria nici un fel de amenințare cu procese.

De altcum dă-mi voia, d-le protopop, să-mi exprim mirarea mea asupra întregului conținut al epistolei adresate mie ; zici că : „și pentru tine trebuie să sosească timpul, ca să-ți cârpești omenia prin judecări dela forurile civile“. Omenia nu se cârpește d-le protopop ! *Ori e întreagă, ori nu-i peste tot!* Și mai puțin se poate considera judecătorul competent de *cârpenci de omenie*. Să ierți, dar o astfel de asemănare eu o consider de cel puțin trivială. Judecătorul susține ordinea morală și socială ! Judecătorul pedepsește furtul, jaful și orice injurie, ce să comite împotriva căreiva persoane. Și fiindcă și clevetirile nu-s alta decât încercări de jefuire ale cinstei omenești, judecătorul apără și în acest raport proprietatea justă a cetățeanului. Firește pe cel ce nu o are, nu-l apără, pentrucă dela atare om nu era ce de luat. De aceia să admită, în cazuri de calumnie și vătămare de onoare dovedirea, că afirmarea încriminată bazată eră oare, ori ba ? Dacă e bazată, — acuzatul nu se pedepsește și astfel nici după felul Dtale, d'a cvalifică aceasta procedură judecătorul *nu cârpește* omenia acuzatoriului, iar de se constată afirmarea de nebazată, de scornitură răutăcioasă, *nu-i lipsă să fie cârpită cinstea acuzatorului*, pentrucă *întreagă a fost și întreagă a rămas*, ci numai pedepsirea clevetitorului să impune în interesul ordinei morale !

Incât pentru mine, eu așa țin, că atunci când te-am criticat undeva pentru ținuta ta *hibridă* dela alegeri — neatingând onoarea ta personală — nu te-am nici calomniat, nici vătămat în cinstea-ți personală și peste tot nici o nedreptate nu am comis. E doar lucru, care îl pot dovedi cu martori, că tu ai umblat de-arândul pe la preoți cu *afirmativă anu-*

mită misiune, și este adevărat, că tu ai comis păcatul național d'a vedea în Dr. V. Lucaciu, nu pe Românul, pe martirul Neamului românesc, care a pecetluit iubirea sa de neam prin dovezi neîndoioase, ci pe *preotul unit!*? Aceste grele greșeli, precum și conferările și convenirile tale cu candidatul, eu criticându-le și excepționându-le am fost în dreptul meu de sincer luptător al cauzei noastre.

Acestea dacă poștești a le incrimina drept „cârpire” — cum zici tu — n'ai lipsă de martori, n'am voit nici când și nu voiesc nici acum a le negă, ci îmi țiiu de datorință chiar prin publicitate a răspunde epistolei tale private, aducându-ți-le din nou toate la cunoștință.

Buteni, 4 Septemvrie n. 1910.

Dr. Aurel Grozda,
advocat.

III.

Tek.

Dr. Grozda Aurél
ügyvéd

Buttyin
(Aradmegye.)

Dsale Dlui

Dr. Aurel Grosda adv.

Buteni

În posesiunea prețuitei și instructivei tale scrisori dela 4 l. c., mă grăbesc a-ți răspunde în următoarele:

Nainte de toate mă simt deobligat pentru zălul teu de a-mi da instrucțiune, cu privire la afacerea „cârpirea omeniei“, dar permite-mi a-ți observa, că ai făcut un lucru zădarnic cu desăvârșire, pentrucă: 1. eu nu am cerut absolut să te eșofezi cu explicările codului penal; și 2. eu tot rămân pe lângă părerea mea, că procedura care a-și voi să o încep, totuși e numai „cârpire de omenie“.

Să-ți explic acum și eu, pentruce nu mai putut convinge, ca să mă abat dela acel termin!...

Să presupunem d. e., că cineva în afacerile electorale acum trecute, n'a luat o poziție absolută, nici s'a luptat așa după cum s'ar fi așteptat dela el, — lumea, publicul cel mare, etc. îndată combinează și ținuta respectivului o atribue, ca isvorită din fel și fel de motive deonestătoare, ca corumpere, etc., etc.... Aceste păreri apoi, — mulțămită și ținutei unor preteni, poate să-și ieie o expresiune tot mai pozitivă și tot mai estinsă, așa că „lumea“ „obștea cea mare“, pare că e deplin convinsă, despre păcătoșenia respectivului.

Să află careva dintre preteni (?) și acestei păreri; în ceva societate îi și dă expresiune expunând ca pozitiv, celece să vorbesc „urbi et orbi“, despre respectivul, despre ce auzind cel invinuit, să întoarce la forurile civile; acuză pe cel, care a îndrăznit să-și spună, cea ce de altfel o spun mulți mai pe ascuns și fiindcă cele susținute, nu le poate dovedi, — în cele mai multe cazuri, i-să aplică retorziunea legii, adecă e pedepsit pentru cea ce a spus.

Astfel apoi cel bănuir pentru ținuta sa indoelnică, își primește satisfacție prin sentință judecătorească, față de unul sau altul, pe care „la luat gura

pe dinainte“, — dar pentru acea opinia publică, sau părerile obștei, — *fie acele întemeiate ori neîntemeiate*, — totuși nu să pot suprimă, căci atunci nu unul, ci sute de procese ar trebui să poarte, — cea ce e imposibil!!!... De aceea zic eu, că procesele și rezultatul acelor, sunt numai „cârpirea omeniei“; — am rezultat față de unul, dar nu pot înfundă gura lumii!“ cum zice românul; — astfel și eu, pentru multele invinuri și clevetiri, — răspândite indeosebi de preteni, — pot să acuz pe unul sau pe altul și fiindcă acele absolut nu sunt adevărate, — pot să obțin și judecarea respectivului, dar regret, că cu aceasta, e imposibil a-l abate publicul, dela părerea sa greșită și vătămătoare. — Atâta despre „cârpire“...

Încât privește afirmațiunea ta, că tu numai ținuta mea șovăelnică ai critizat-o, eată că-ți declar, că a critiză ai drept, dar și-o declar și acea, că dacă ținuta mea națională, a fost „hibridă“, nu mai puțin a fost „hibridă“ și ținuta ta adevărat (?) națională și vezi!!!... și tu ai drept a critica ținuta altuia, dar te asigur, sunt foarte — foarte mulți și aceia, cari critică și ținuta ta. Pentru ce?!... tu o ști bine!!!

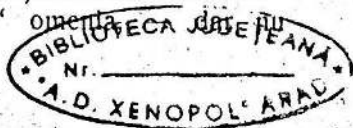
Una ți observ, că „hibriditatea“ ținutei mele să poate explică prin poziția mea de preot-pprezb. gr-or., — va să zică prin „credeul“ meu, — dar „hibriditatea“ ta, să poate explică, numai și numai, *prin vanitatea ta jignită!!*... Acuma judecă tu însuși, care din cele 2 îndemnuri, e mai acceptabil: „credeul“, ori „vanitatea!“...

Ear că contracandidatul „*luteran*“, ar fi mai mare iubitor al bisericei mele drept-măritoare, ortodoxe-creștine, — (ceea ce tu susțini cu atâta ironie), de cât candidatul „*unit*“, earăși o las la judecata ta,

că oare eu am drept, ori ironia ta e bazată, — zic o las la judecata ta, căci doară și tu ești fiul bisericii noastre, ba ești membru în comitetul parohial, *în sinodul eparhial*, și poate ai aspirațiune a fi membru și în congres, astfel vei ști, că din cele 2 biserici, care ne atacă neconținut cu proselitismul estins, biserica „străină“, ori biserica „soră“ ?... Deci te rog lasă tu trebuirile aceste bisericesti, ... nu le duce tu, în atacurile noastre, căci și de altfel s'au făcut destule desbinări între noi și e de prisos a le mai potența!...

Frate Grozda!... multe aș mai putea să scriu, multe am putea să discutăm, dar am săvârși un lucru de prisos, — despre aceasta m'am convins și mai nainte, dar m'am convins indeosebi în săptămâna trecută!!... Dar nici n'a fost acela scopul scrisorii mele anterioare, ca să te iau la răspundere, pentru criticarea ținutei mele, căci știu bine, că activitatea nimănuia, nu poate fi scutită de critică, ci scopul meu a fost de tot altul, anume, am auzit, că atunci, când tu ai *criticat ținuta mea*, totodată ai atribuit ținutei mele *motive defăimătoare*; că *ași fi fost cumpărat de contra candidat*, că *am primit bani dela el*, că *mi-s'a promis ridicare de congruă*, numai să lucră contra lui Lucaciu, etc., și la toate aceste, dacă tu ești „Crișanul“ din Libertatea, acolo le-ai și dat expresiune, acestor păreri...

De aceea te rog, să binevoiești a-mi comunica, că adevărat este, că ai făcut acele enunțiațiuni contra mea, ori nu? și dacă da, cine au fost de față? când? și unde s'au întâmplat?... căci față de asemenea enunțiațiuni, voesc să-mi „cârpesc“

față de critică, știind bine, că oricine poate fi criticat și fie cine are și dreptul de a critica!!...

Așteptându-ți răspunsul, rămân

În Boroșineu, la 7 septembrie n. 1910.

Ioan Georgia,
protoprezbiter gr.-or. român.

IV.

Prea Onoratului Domn

Ioan Georgia,
protopresviter și preot ortodox

în Boroșineu.

Din nou trebuie să dau expresie adâncului meu regret, că nu sunt în stare a satisface dorinței tale d'a mă da legat bot așa, după cum inima ta ortodoxă o dorește. **Ce n'am zis n'o pot lua asupra mea, și martori de cari nu știu nu pot numi.**

Esplicări din codul penal eu nu ți-am dat; ce ți-am explicat aparține domeniului **codicelui moralei și mai vărtos moralei naționale.**

Dacă cu toate acestea tu nu te lași convins și inziști și mai departe pe lângă teoria ta despre cărpirea cinstei, n'am ce-ți face. Mă restrâng a observă numai, că toată argumentarea ta, dimpreună cu pilda desvoltată sub care înțeleg că ut quimque ori cine s'ar putea ascunde — e o sofizmărie, e o rezonare de tot greșită.

Ce exemplu aduci adecă!?

Un intelectual român un așa zis fruntaș, care în afacerile electorale acum trecute n'a luat o poziție rezolută, nici s'a luptat așa cum s'ar fi așteptat dela el.

Va să zică pleci din cazul unui Român nerezoluit, slab și arăți cum lumea consideră ținuta respectivului ca izvorită din motive deonestătoare, din vânzare, etc.

Te rog întregește pe deplin portretul acestui individ adus ca exemplu. Adaugă, că afară că n'a luptat pro, cum se așteptă cu drept cuvânt dela dănsul ca cel cu rol conducător în partidul cercual, chiar din contră **pe ascuns a lucrat împotriva, a icuit cu intenții rele chestii confesionale între luptători și candidați**. Adaugă, că pe față a recomandat cu foc și entuziasm pe candidatul național, dar în loc de a-l sprijini, **pe ascuns a lucrat din răspuțeri împotriva lui**, umblând toate satele în spre a reține pe acei votați și luptători, asupra cărora credea că poate influință să absteie din focul luptei naționale. Și adaugă în fine, că pentru căderea urmată încă el învinovățește **pe cei nevinovați, pe cei absolut cinstiți!**

Ar trebui să întregești cu multe fapte, ca portretul acestui individ să fie încâtva fidel, și după ce ai înșiră toate aceste te întreb, frate Georgia, că oare cu cât va fi mai cărpită cinstea unui atare, dacă — să zicem — nu ar putea dovedii, că toată ținuta lui se poate esplica numai?! **convingerei sale adânci ortodoxe.**

Lumea care a esplicat ținuta lui ca izvorită din alte motive, și pe baza aceasta i-a zis să zicem „păcătoș“, atunci îi va zice că e și păcătoș și demn de compătimire!

Toate acestea numai ca pilde, fără nici o aluzie, simplu în interesul constatării că exemplul adus de tine în ajutorul teoriei tale, cu cărpirea cinstei, **schioapătă.**

Iar în ce privește coarda atinsă de tine cea a confesionalismului nu pot să nu observ, că **pretexte** de acestea s'a mai întâlnit în tristul trecut al Oilor noastre pierdute. Chiar unealta păcătoasă a lui Tisa românul de odinioară, dar marele ortodox în prezent Mangra adeseori rezonează cu confesionalitatea ortodoxă, ba tradarea lui o motivează chiar cu aceia, că are lipsă de scutul guvernului pentru păstrarea, dezvoltarea intereselor bisericeii ortodoxe române. Sărmană biserică ortodoxă, ea te susține, ea te înalță și de-asupra ajunge sărmana, că și păcatele naționale să fie puse pe **conta ei.**

În zădar dai tu pe cel ce își teme biserica de prozelitism din partea uniților pe tema că s-ar fi ales Dr. Vasile Lucaciu de deputat într'un cerc cu majoritate greco-orientală; — poporul știe unde e **adevă-rata bubă**, și de aceea pe aceasta cale nici tu, nici aderenții tăi nu că întăriți, ci chiar dimpotrivă, **slăbiți biserica noastră!**

O slăbiți pentrucă cutezați a păcătul în numele ei împotriva unei **alte legi sfinte mari și Dumnezești, împotriva legii sângelui românesc!!**

Încât privește părerea ta despre ținuta mea în cele politice, absolut nu mă interesează. Are Neamul nostru și **fruntași și conducători vrednici**, las să judece aceia asupra mea. Și las să judece poporul nostru cel bun și **nevinovat**; că cei, foarte-foarte mulți din Ineu, Cermeiu în frunte cu valorosul și poate din clica intereseților, eu cari convini tu și cari vor fi și ei doar de vederile tale — ce vină îmi află — nu mă impoartă.

Știi ce vă doare pe mulți: vă doare că în absența candidatului național, Dr. Lucaciu și în lipsă de alt conducător sincer și adevărat din cerc, care

să fi luat în mâinile sale dirigiarea luptei cu energie și cu deplină sinceritate, eu mi-am luat îndrăzneala la îndrumarea celor competenți, să i-au în mâni gri-jirea de părțile de cătră Șebiș ale cercului Ineu. Pentru că aveți acum durerea — grație ținutei demne a părților dincoaci de Ineu, era să-l învingă Dr. Lucaciu, vezi Doamne „unitul“, pe calvinul lutheran, dar ma-rele protector și binevoitor al sărmanei biserici orto-doxe române !!

De aceea mereu se aude critica, că ce am cău-tat eu la Ineu, fiindcă acolo sunt mai dibaci și înțe-lepți, de ce n'am stat la Buteni, ca să lucru pentru Dr. Popa colegul meu !

Numai cât întreaga lume cinstită românească și întreg poporul din cercul Ineului bine o știe, că, fruntașii din cercul Ineului nu s'au prea **zolit să lucre** și că astfel conducătorii partidului au aflat de lipsă, că barem eu unul locuitor în preajma cercului, să mă dedic misiunii de **luptător sincer** pentru învingerea D-lui Dr. Vasiliu Lucaciu.

Incolo ignorând cu desăvârșire învinuirile tale pur personale, din parte-mi am încheiat discuția, frate Proto, te las în voie-ți, poștește și te apucă de „cârpire“

Rămas bun,

din Buteni 9 Septemvrie n. 1910.

